

Usporedba roditeljske percepcije odgojno-obrazovnih sustava Hrvatske i Engleske

Meštrić, Antonija

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:967999>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-11**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

**ANTONIJA MEŠTRIĆ
DIPLOMSKI RAD**

**USPOREDBA RODITELJSKE PERCEPCIJE
ODGOJNO-OBRAZOVNIH SUSTAVA
HRVATSKE I ENGLJSKE**

Čakovec, srpanj 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Čakovec)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime: Antonija Meštrić

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Usporedba roditeljske percepcije
odgojno-obrazovnih sustava Hrvatske i Engleske

MENTOR: doc.dr.sc. Tomislav Topolovčan

Čakovec, srpanj 2021.

SAŽETAK

Posljednjih nekoliko desetljeća sve više se raspravlja o važnosti uključivanja roditelja u odgojno-obrazovne sustave te stvaranja partnerskog odnosa između tih dviju strana. Potrebno se osloboditi ustaljenog obrasca ponašanja prema kojem se na roditelje gleda kao na prepreku i razmišljati o njima kao ravnopravnim partnerima u odgoju i obrazovanju djece, uvažavajući pritom njihove stavove i mišljenja. Uključenost roditelja u odgojno-obrazovne sustave povezana je s nizom pozitivnih aspekata dječjeg funkcioniranja.

Ovim će radom biti prikazani odgojno-obrazovni sustavi dviju europskih zemalja, Engleske i Republike Hrvatske. Engleski odgojno-obrazovni sustav već duže vrijeme slovi kao jedan od boljih u svijetu, dok su u odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske, posljednjih nekoliko godina, uvedene velike promjene. U svrhu ovog diplomskog rada provedeno je istraživanje metodom intervjua čiji je cilj bio utvrditi mišljenja i iskustva roditelja o odgojno-obrazovnim sustavima Engleske i Republike Hrvatske te utvrditi postoje li razlike u njihovim stavovima i razmišljanjima. U istraživanju su sudjelovala četiri sudionika, od toga dva roditelja iz Engleske te dva roditelja iz Hrvatske. Dobiveni rezultati ukazuju da roditelji u Engleskoj pokazuju visoki interes za sve oblike suradnje s odgojno-obrazovnim sustavom ističući pritom pozitivne aspekte njihovog uključivanja. Roditelji u Hrvatskoj ističu da nema potrebe za većom suradnjom, pri čemu nedostatak vremena vide kao najznačajniju prepreku u suradnji roditelja i odgojno-obrazovnog sustava.

Ključne riječi: odgojno-obrazovni sustav, Engleska, Hrvatska, roditelji, partnerstvo

SUMMARY

COMPARISON OF PARENTAL PERCEPTION OF THE EDUCATIONAL SYSTEMS OF CROATIA AND ENGLAND

In the last few decades, the importance of involving parents in educational systems and creating a partnership between the two parties has been increasingly discussed. It is necessary to eliminate the established pattern of behavior whereby parents are seen as an obstacle and think of them as equal partners in the upbringing and education of children, taking into account their views and opinions. Parental involvement in educational systems is associated with a number of positive aspects of a child's functioning.

The present thesis shall present the educational systems of two European countries: England and the Republic of Croatia. The English educational system has long been regarded as one of the best in the world, while major changes were introduced in the Croatian educational system during the last few years. For the purpose of the present graduate thesis, an interview-based research was carried out with the aim of identifying the opinions and experiences of parents regarding the educational systems of England and the Republic of Croatia, as well as determining whether there are differences in their views and attitudes. The research involved four participants, comprising of two parents from England and two parents from Croatia. The obtained results indicate that parents in England show a high interest in all forms of cooperation with the educational system, highlighting the positive aspects of their involvement. Parents in Croatia point out that there is no need for greater cooperation, with the lack of time seen as the most significant obstacle in the cooperation between parents and the educational system.

Key words: educational system, England, Croatia, parents, partnership

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. ODGOJNO-OBRAZOVNI SUSTAV U ENGLJSKOJ	3
3. ISCED KLASIFIKACIJA ODGOJNO-OBRAZOVNOG SUSTAVA U ENGLJSKOJ.....	6
3.1. ISCED 0 – odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu i predškolsko obrazovanje	7
3.2. ISCED 1 – primarno obrazovanje (primary school).....	9
3.3. ISCED 2 – niže sekundarno obrazovanje (secondary school)	10
3.4. ISCED 3 – više sekundarno obrazovanje (secondary school)	10
3.5. ISCED 5, 6, 7 i 8 – visoko obrazovanje	12
4. ODGOJNO-OBRAZOVNI SUSTAV U HRVATSKOJ	13
5. ISCED KLASIFIKACIJA ODGOJNO-OBRAZOVNOG SUSTAVA U HRVATSKOJ	15
5.1. ISCED 0 – rani i predškolski odgoj i obrazovanje	15
5.2. ISCED 1 – primarno obrazovanje (razredna nastava)	16
5.3. ISCED 2 – niže sekundarno obrazovanje (predmetna nastava)	16
5.4. ISCED 3 – srednje obrazovanje.....	17
5.5. ISCED 5,6,7 i 8 – visoko obrazovanje	18
6. PARTNERSTVO RODITELJA I ŠKOLE	19
6.1. Stavovi roditelja o odgojno-obrazovnim sustavima	21
7. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	24
7.1. Cilj istraživanja.....	24
7.2. Sudionici istraživanja.....	24
7.3. Metode i instrumenti	24
8. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	26
8.1. Intervju s Roditeljem1 (Engleska).....	26
8.2. Intervju s Roditeljem2 (Engleska).....	28
8.3. Intervju s Roditeljem3 (Hrvatska).....	31
8.4. Intervju s Roditeljem4 (Hrvatska).....	36
9. RASPRAVA	38
10. ZAKLJUČAK.....	41
11. LITERATURA	43
12. PRILOZI	47
<i>Popis tablica</i>	47
<i>Popis slika</i>	47
13. Kratka biografska bilješka	48
14. Izjava o samostalnoj izradi rada.....	49

1. UVOD

Odgojno-obrazovni sustav skup je svih ustanova koje sudjeluju u ostvarivanju odgojno-obrazovnih programa i zadaća te same svrhe odgoja. Sustav odgoja i obrazovanja pridonosi osobnom razvoju svakog pojedinca, osposobljava za kvalitetan život, aktivno i odgovorno sudjelovanje u zajedničkim vrijednostima ljudskog života i stvaralaštva te pridonosi napretku zemlje u svim područjima znanstvenog, društvenog, gospodarskog i kulturnog djelovanja i stvaranja (Strugar i suradnici, 2002.). U odgojno-obrazovnim sustavima postoje brojne razlike, kako u svijetu, tako i u nekim europskim zemljama poput Engleske i Republike Hrvatske. Engleska je europska zemlja u kojoj se razvoj odgojno-obrazovnog sustava smatra prioritarnim zadatkom cijele države, što je dovelo do činjenice da je vrednovano kao jedno od boljih u svijetu. U odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske, posljednjih nekoliko godina, uvedena je korjenita promjena. Ona čini pomak od usmjerenosti sadržajima prema usmjerenosti k odgojno-obrazovnim ishodima te pomak od isključivog prijenosa sadržaja prema razvoju kompetencija.

Unatoč brojnim razlikama u strukturi odgojno-obrazovnih sustava, ono što ih povezuje posljednjih nekoliko desetljeća, potreba je za sve većom suradnjom s roditeljima kao ravnopravnim partnerima u odgoju i obrazovanju djece. Dakle, roditelji i odgojno-obrazovni sustav predstavljaju suradničke skupine upućene na zajedničko djelovanje koje su usmjerene istom cilju – odgoju i obrazovanju djece. Za uspješnu suradnju potrebna je kontinuirana komunikacija, uvažavanje međusobnih stavova i razvoj ravnopravnih suradničkih odnosa. Budući da roditelji imaju ključnu ulogu u djetetovom životu te je njihov odnos s djecom od neizmjerne važnosti za djetetov cjelokupni razvoj, cilj ovog diplomskog rada je ukazati na važnost roditeljskih stavova o odgojno-obrazovnim sustavima.

Ono što me potaknulo na odabir ove teme jest sve učestalije zanemarivanje roditeljskih stavova i mišljenja o odgojno-obrazovnim sustavima, unatoč tome što su oni aktivni sudionici odgojno-obrazovnih sustava te njihove percepcije pridonose stvaranju kvalitetnih uvjeta u kojima se njihova djeca odgajaju i obrazuju.

Teorijski dio ovoga rada odnosi se na analiziranje odgojno-obrazovnih sustava u dvije europske zemlje, Engleskoj i Republici Hrvatskoj. Nadalje, govori se i o partnerstvu roditelja i škole te dobiti istog na dječje učenje i razvoj. U sklopu empirijskog dijela rada bit će prikazani rezultati istraživanja među roditeljima koji ispituju mišljenja i iskustva roditelja o odgojno-obrazovnim sustavima u dvije europske zemlje, Engleskoj i Republici Hrvatskoj.

2. ODGOJNO-OBRAZOVNI SUSTAV U ENGLESKOJ

Opću odgovornost za odgoj i obrazovanje u Engleskoj snosi britansko Ministarstvo obrazovanja (*Department for Education*). Roditelji su odgovorni za to da djeca obvezne školske dobi (od pete do šesnaeste godine) dobivaju učinkovito obrazovanje koje odgovara njihovoj dobi, sposobnostima i ostalim obrazovnim potrebama. Obvezno obrazovanje traje od pete do šesnaeste godine, ali mladi se moraju redovito ili izvanredno obrazovati i osposobljavati do svoje osamnaeste godine. Iako je obrazovanje obvezno, roditelji mogu svoje dijete školovati i kod kuće, bez traženja odobrenja. Obrazovanje u Engleskoj nadzire državni školski inspektorat Ofsted (*Office for Standards in Education, Children's Services and Skills*). On provjerava kvalitetu cjelokupnog obrazovanja, od predškolskog odgoja i obrazovanja do visokog obrazovanja. Također, kontrolira institucije koje se brinu za djecu i mlade.

Većina osnovnih i srednjih škola u Engleskoj su državne škole (*State schools*) te sva djeca u dobi od pete do šesnaeste godine imaju pravo na besplatno mjesto u državnoj školi. One su besplatne i u potpunosti financirane od strane države. Zatim postoje privatne škole (*Private schools*), poznate i kao nezavisne škole (*Independent schools*) koje naplaćuju školarinu svojim učenicima. Sam njihov naziv, *nezavisne škole*, govori da su one nezavisne od države i nemaju obvezu slijediti nacionalni kurikulum. Sve privatne škole moraju biti registrirane kod vlade i redovito se kontroliraju. U Engleskoj postoje i vjerske škole (*Faith schools*) te one moraju slijediti nacionalni kurikulum, ali mogu odabrati što će poučavati na vjeronauku. Državni internati (*State boarding schools*) pružaju besplatno obrazovanje te u njima djeca žive i školuju se. Njih financira država te je školovanje u njima besplatno, ali zato internati naplaćuju naknade za smještaj učenika. U Engleskoj postoje i besplatne škole (*Free schools*) koje financira vlada. One ne moraju slijediti nacionalni kurikulum te postavljaju vlastite plaće i uvjete za zaposlenike. Besplatne škole mogu osnovati dobrotvorne organizacije, vjerske skupine, sveučilišta, učitelji, roditelji i poduzeća. Učenici proučavaju uz akademske predmete i praktične predmete koji vode do

tehničkih kvalifikacija. Program je osmišljen od strane sveučilišta i poslodavaca koji učenicima pružaju i radno iskustvo. ¹

Od 2000. godine Engleska ima izrađen Nacionalni kurikulum (*National Curriculum*) donesen Zakonom o obrazovanju (*Education Act 2002*)² i posljednji put izmijenjen 2014. godine. Nacionalni kurikulum (*National Curriculum*) propisuje obvezne predmete i studijske programe za učenike od pete do šesnaeste godine (Eurydice³: United Kingdom – England Overview). Nacionalni kurikulum (*National Curriculum*) učenicima pruža osnovno znanje koje trebaju imati kako bi bili obrazovani građani. On je samo jedan od elemenata u obrazovanju svakog djeteta. Nacionalni kurikulum daje pregled osnovnog znanja oko kojeg učitelji mogu dalje izgrađivati zanimljive i poticajne sadržaje te na taj način promicati razvoj znanja i vještina kod učenika. Prema Nacionalnom kurikulumu obrazovanje u Engleskoj podijeljeno je u četiri ključne faze (*Key Stages*): *Key Stage 1* (od pete do sedme godine) i *Key Stage 2* (od sedme do jedanaeste godine) dio su osnovnog obrazovanja (*elementary education*), a *Key Stage 3* (od jedanaeste do četrnaeste godine) i *Key Stage 4* (od četrnaeste do šesnaeste godine) dio su srednjoškolskog obrazovanja (*secondary education*) (Tablica 1). Svaka ključna faza (*Key Stage*) obuhvaća temeljne predmete (*core subjects*) koje učenici moraju pohađati svake godine tijekom obveznog dijela školovanja i središnje predmete (*foundation subjects*) (The national curriculum in England, 2014., str. 4 – 6).

¹ Ministarstvo obrazovanja Velike Britanije <https://www.gov.uk/types-of-school/free-schools> (15.2.2021.)

² Zakon o obrazovanju (2002.), čl. 6, st. 76 – 96 <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/32/data.pdf> (15.2.2021.)

³ Eurydice je mreža koja omogućava suradnju u području cjeloživotnog obrazovanja.

Tablica 1. *Struktura odgojno-obrazovnog sustava u Engleskoj*

Faza školovanja	Dob	Godina školovanja
Temeljna faza <i>(Early Years Foundation Stage)</i>	3 – 4	vrtić
	4 – 5	mala škola
1. ključna faza (<i>Key Stage 1</i>)	5 – 6	1.godina
	6 – 7	2.godina
2. ključna faza (<i>Key Stage 2</i>)	7 – 8	3.godina
	8 – 9	4.godina
	9 – 10	5.godina
	10 – 11	6.godina
3.ključna faza (<i>Key Stage 3</i>)	11 – 12	7.godina
	12 – 13	8.godina
	13 – 14	9.godina
4.ključna faza (<i>Key Stage 4</i>)	14 – 15	10.godina
	15 – 16	11.godina
Šesti stupanj (<i>Sixth form</i>)	16 – 17	12.godina
	17 – 18	13.godina

3. ISCED KLASIFIKACIJA ODGOJNO-OBRAZOVNOG SUSTAVA U ENGLESKOJ

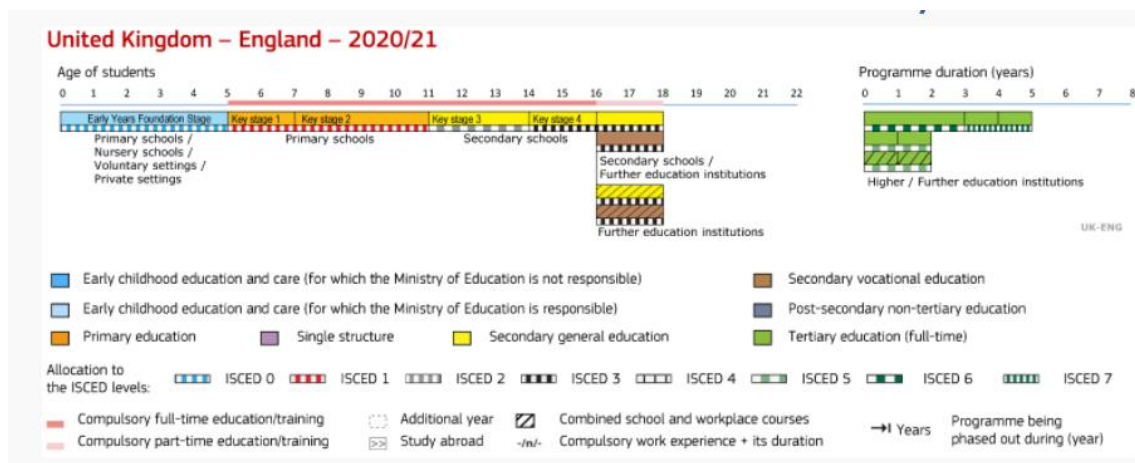
Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja (ISCED)⁴ pripada međunarodnoj obitelji ekonomskih i socijalnih klasifikacija Ujedinjenih naroda koja koristi statistike iz cijelog svijeta u svrhu prikupljanja i analiziranja podataka, kako u pojedinim zemljama, tako i na međunarodnoj razini. Usvojen je na trideset i šestom zasjedanju generalne konferencije UNESCO – a u studenom 2011. godine. ISCED je referentna klasifikacija za organiziranje obrazovnih i srodnih klasifikacija prema razinama obrazovanja i područjima (Tablica 2). Osmišljen je da služi kao okvir za klasifikaciju obrazovnih aktivnosti koje su definirane obrazovnim programima i rezultirajućim klasifikacijama u međunarodno dogovorene kategorije (International Standard Classification of Education 2011, 2012).

Tablica 2. ISCED klasifikacija obrazovanja (izvor: *International Standard Classification of Education 2011, 2012*)

ISCED 2011	
ISCED 0	Odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu
ISCED 1	Primarno obrazovanje
ISCED 2	Niže sekundarno obrazovanje
ISCED 3	Više sekundarno obrazovanje
ISCED 4	Postsekundarno netrećestupanjsko obrazovanje
ISCED 5	Kraće trećestupanjsko obrazovanje
ISCED 6	Prvostupnički ili ekvivalentni stupanj obrazovanja
ISCED 7	Magisterijski ili ekvivalentni stupanj obrazovanja
ISCED 8	Doktorat ili ekvivalentni stupanj obrazovanja

Odgojno-obrazovni sustav u Engleskoj prati ISCED klasifikaciju (Slika 1).

⁴ ISCED - The International Standard Classification of Education

Slika 1. Struktura engleskog odgojno-obrazovnog sustava (izvor: Eurydice: Key features of the education system)

3.1. ISCED 0 – odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu i predškolsko obrazovanje

Predškolsko obrazovanje u Engleskoj počinje s navršene tri godine kada se djeca upisuju u vrtić. Iako predškolsko obrazovanje u Engleskoj nije obvezno, većina djece pohađa neki oblik predškolskog obrazovanja, bilo redovito ili izvanredno, te vrlo malo djece ostaje kod kuće do početka obveznog obrazovanja (nakon pet godina). Od četvrte do pete godine većina djece redovno pohađa tzv. malu školu (*School reception*) kao pripremu za školu. Javno financirano rano obrazovanje za djecu od tri i četiri godine odvija se u vrtićima (*Nursery school*). Sva djeca u dobi od tri i četiri godine imaju pravo na besplatno predškolsko obrazovanje od petsto sedamdeset sati godišnje, odnosno petnaest sati tjedno tijekom trideset i osam tjedana u godini. Od rujna 2017. godine, trogodišnjaci i četverogodišnjaci čiji su roditelji zaposleni imaju pravo na besplatno mjesto u vrtiću u trajanju od trideset sati tjedno tijekom trideset i osam tjedana u godini (Early Education and childcare, 2018). Djeca do dvije godine nemaju pravo na besplatan vrtić. Roditelji mogu platiti brigu o djeci u privatnim vrtićima, dobrovoljnim dnevnim vrtićima ili mogu unajmiti dadilje koje će voditi brigu o djeci. Međutim, 2013. godine utvrđeno je da dvogodišnjaci čije su obitelji u nepovoljnom položaju, imaju pravo na besplatan vrtić u trajanju od petnaest sati tijekom trideset i osam tjedana u godini, što se određuje na temelju ekonomske osnove i drugih kriterija. Faza odgoja i obrazovanja od rođenja do pete godine

poznata je kao *Temeljna faza ranih godina (Early Years Foundation Stage)*. Sve javno financirane ustanove koje se bave djecom u ranim godinama moraju slijediti Zakonski okvir za temeljnu fazu ranih godina (*Statutory framework for the early years foundation stage*) donesen Zakonom o skrbi za djecu iz 2006. godine (*Childcare Act 2006*) (Eurydice⁵: Early Childhood Education and Care). Temeljna faza ranih godina (*Early Years Foundation Stage*) pruža djeci širok spektar znanja i vještina kao pripremu za budući napredak kroz školu i život. U ranim godinama postoji sedam područja učenja i razvoja koja su međusobno povezana. Tri područja ključna su za poticanje dječje znatiželje i entuzijazma za učenje, a to su:

1. komunikacija i jezik,
2. tjelesni razvoj,
3. osobni, socijalni i emocionalni razvoj.

Kroz područje *Komunikacija i jezik* djeci se omogućuje razvijanje vještina u izražavanju, samopouzdanje, govorenje i slušanje u različitim situacijama. *Tjelesni razvoj* pruža djeci mogućnost da budu aktivni, razvijaju koordinaciju i pokrete te shvaćaju važnost tjelesne aktivnosti. Područje *Osobnog, socijalnog i emocionalnog razvoja* uključuje razvijanje pozitivnog odnosa prema sebi i drugima, razvijanje poštovanja prema drugima i socijalnih vještina te razvijanje povjerenja u vlastite sposobnosti.

Postoje četiri posebna područja kroz koja se tri glavna područja primjenjuju, a to su:

1. pismenost,
2. matematika,
3. razumijevanje svijeta,
4. ekspresivna umjetnost i dizajn.

Područje *Pismenost* uključuje poticanje djece na povezivanje zvukova i slova te na čitanje i pisanje. Kroz područje *Matematika* djeci se omogućuje razvijanje i unapređivanje

⁵ Eurydice je mreža koja omogućava suradnju u području cjeloživotnog obrazovanja.

vještina brojanja, razumijevanje i korištenje brojeva, opisivanje oblika, prostora i mjera. *Razumijevanje svijeta* uključuje usmjeravanje djece da shvate svijet i svoju zajednicu kroz istraživanje i promatranje. Područje *Ekspresivne umjetnosti i dizajna* omogućava djeci da istražuju i igraju se, potiče dijeljenje misli, ideja i osjećaja kroz razne aktivnosti u umjetnosti, glazbi, plesu, dizajnu i tehnologijama. U radu s najmlađom djecom potrebno se usredotočiti na tri glavna područja koja čine osnovu za ostala četiri posebna područja. Tri glavna područja čine ključ vještina i sposobnosti koja sva djeca trebaju razviti da postanu spremna za školu. Tri obilježja učinkovite nastave i učenja su: igranje i istraživanje, aktivno učenje (djeca pokušavaju riješiti problem ukoliko naiđu na poteškoće te nakon toga uživaju u svojim postignućima), stvaranje i kritičko razmišljanje (djeca razvijaju vlastite ideje te razvijaju vlastite strategije za rad) (Statutory framework for the early years foundation stage (2017)).

3.2. ISCED 1 – primarno obrazovanje (primary school)

U Engleskoj djeca u osnovnu školu (*Primary school*) kreću s pet godina. Obrazovanje u osnovnoj školi podijeljeno je na dvije ključne faze (*Key Stage 1* i *Key Stage 2*) te one sveukupno traju šest godina. Prva ključna faza (*Key Stage 1*) traje dvije godine (od pete do sedme godine). Ona obuhvaća temeljne predmete (*core subjects*): engleski, matematiku i prirodne znanosti te središnje predmete (*foundation subjects*): umjetnost i dizajn, računarstvo, dizajn i tehnologiju, geografiju, povijest, glazbenu kulturu, tjelesnu i zdravstvenu kulturu te vjeronauk koji je obvezan u svim ključnim fazama (The national curriculum in England, 2014., str. 7) (Tablica 3). Nakon prve ključne faze (*Key Stage 1*) piše se evaluacija Nacionalnog kurikuluma (*National curriculum assessment*).

Sa sedam godina započinje druga ključna faza (*Key Stage 2*) koja traje četiri godine (od sedme do jedanaeste godine). Na kraju druge ključne faze učenici pišu nacionalne testove (*National tests*) iz engleskog jezika i matematike, ali rezultati iz tih ispita nemaju utjecaja za upis u srednju školu (Eurydice: United Kingdom – England Overview). Uz temeljne predmete (*core subjects*), središnji predmeti (*foundation subjects*) u drugoj ključnoj fazi su umjetnost i dizajn, računarstvo, dizajn i tehnologija, strani jezik,

geografija, povijest, glazbena kultura, tjelesna i zdravstvena kultura te vjeronauk (Tablica 3).

3.3. ISCED 2 – niže sekundarno obrazovanje (*secondary school*)

Ključna faza 3 (*Key Stage 3*) započinje s jedanaest godina i traje sve do četrnaeste godine, a provodi se u srednjim školama. Tijekom treće ključne faze (*Key Stage 3*) sluša se četrnaest predmeta, a to su engleski, matematika, prirodne znanosti, umjetnost i dizajn, građansko pravo, računarstvo, dizajn i tehnologija, strani jezik, geografija, povijest, glazbena kultura, tjelesna i zdravstvena kultura, seksualni odgoj te vjeronauk (The national curriculum in England, 2014., str. 7) (Tablica 3). Srednje škole u Engleskoj dijele se u dvije skupine, održavane škole (*maintained schools*) i akademije (*academies*). Održavana škola (*maintained school*) financira se putem lokalnih vlasti pomoću potpora središnje vlade. Održavane škole (*maintained schools*) dijele se na društvene škole (*community schools*), zakladne škole (*foundation schools*), dobrovoljno potpomognute (*voluntary aided*) i dobrovoljno kontrolirane škole (*voluntary controlled schools*). Akademije nisu ovisne o lokalnim vlastima te one uživaju određene slobode u organizaciji i nisu obvezne slijediti nacionalni kurikulum, iako su zakonski obvezne pružiti širok i uravnotežen kurikulum. Dijele se na sponzorirane akademije (*sponsored academies*), konverterske akademije (*converter academies*), besplatne škole (*free schools*), sveučilišne tehničke fakultete (*University technical colleges*), studijske škole (*studio schools*) i alternativne provizijske akademije (*alternative provision academies*) (Eurydice: Organisation of General Lower Secondary Education).

3.4. ISCED 3 – više sekundarno obrazovanje (*secondary school*)

Učenici uobičajeno nastavljaju svoje obrazovanje u istoj srednjoj školi i tijekom četvrte ključne faze (*Key Stage 4*) koja traje dvije godine (od četrnaeste do šesnaeste godine). Tijekom četvrte ključne faze učenici slušaju osam predmeta, a to su: engleski, matematiku, prirodne znanosti, građansko pravo, računarstvo, tjelesnu i zdravstvenu

kulturu, seksualni odgoj te vjeronauk. Umjetnost i dizajn, dizajn i tehnologije, humanističke znanosti (geografija i povijest) te strani jezik nisu obvezni predmeti nakon četrnaeste godine, ali učenici imaju mogućnost odabrati ih kao izborne predmete (The national curriculum in England, 2014., str. 8) (Tablica 3). Na završetku četvrte ključne faze učenici polažu GCSE (*General Certificate of Secondary Education*) ispit.

Tablica 3. Popis predmeta po fazama (izvor: *The national curriculum in England, 2014, str. 7*)

Ključna faza (Key Stage)	Ključna faza 1 (Key Stage 1)	Ključna faza 2 (Key Stage 2)	Ključna faza 3 (Key Stage 3)	Ključna faza 4 (Key Stage 4)
Dob	5 – 7	7 – 11	11 – 14	14 – 16
Temeljni predmeti (core subjects)				
Engleski	✓	✓	✓	✓
Matematika	✓	✓	✓	✓
Prirodne znanosti	✓	✓	✓	✓
Središnji predmeti (foundation subjects)				
Umjetnost i dizajn	✓	✓	✓	
Građansko pravo			✓	✓
Računarstvo	✓	✓	✓	✓
Dizajn i tehnologija	✓	✓	✓	
Strani jezik		✓	✓	
Geografija	✓	✓	✓	
Povijest	✓	✓	✓	
Glazbena kultura	✓	✓	✓	
Tjelesna i zdravstvena kultura	✓	✓	✓	✓
Vjeronauk	✓	✓	✓	✓
Seksualni odgoj			✓	✓

Od šesnaeste do osamnaeste godine mladi se moraju redovito ili izvanredno obrazovati ili osposobljavati. Nakon položenih GCSE ispita, učenici mogu upisati tzv. šesti stupanj (*Sixth form*) u istoj srednjoj školi, mogu prijeći u drugu školu, na fakultet šestog stupnja (*Sixth form college*), na fakultet daljnjeg obrazovanja (*Further education (FE) college*) ili započeti pripravnički staž. Fakultet za daljnje obrazovanje (*Further education college*) u općem smislu obuhvaća sve tečajeve koji se pohađaju nakon obveznog dijela obrazovanja (Education and Training Statistics for the United Kingdom: 2018, str. 8).

3.5. ISCED 5, 6, 7 i 8 – visoko obrazovanje

Država ne kontrolira nastavni plan i program sveučilišta, ali kroz Ured za poštenu pristup (*Office for Fair Access*) pokušava osigurati jednak pristup visokom obrazovanju za sve. Ured je zatvoren 2018. godine, ali njegovu ulogu preuzeo je Ured za studente (*Office for Students*)⁶. Visoko obrazovanje uglavnom financira država, osim sveučilišta u Buckinghamu, koje je privatno. Visoko obrazovanje strukturirano je kao preddiplomski i postdiplomski studij. Preddiplomski studij traje tri godine i nakon njega se stječe zvanje prvostupnika (*Bachelor's degree*), zatim slijedi postdiplomski studij koji obično traje jednu godinu te se njime stječe zvanje magistra struke (*Master's degree*). Ukoliko se studira izvanredno može trajati i do sedam godina te se njime stječe zvanje doktora struke (*Doctorate degree*)⁷. Postoji i visoko obrazovanje prilagođeno za zaposlene osobe (*Foundation degree*) koje traje dvije godine.

⁶ Ministarstvo obrazovanja Velike Britanije <https://www.gov.uk/government/organisations/office-for-fair-access> (23.2.2021.)

⁷ Study in Uk <https://www.prospects.ac.uk/postgraduate-study/study-abroad/study-in-the-uk> (23.2.2021.)

4. ODGOJNO-OBRAZOVNI SUSTAV U HRVATSKOJ

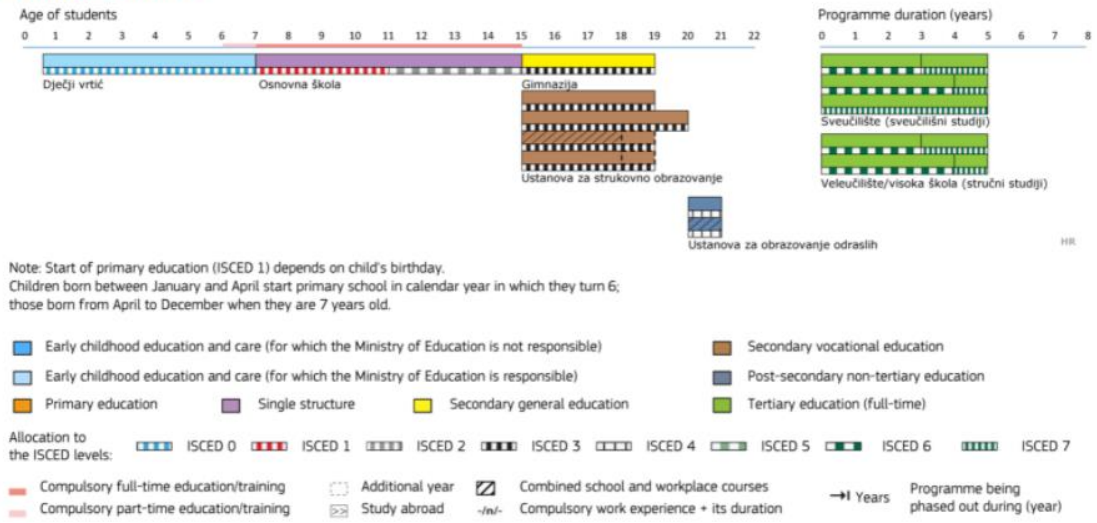
Sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj sastoji se od ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja, srednjeg obrazovanja i visokog obrazovanja. Obrazovanje u Hrvatskoj svima je dostupno, pod jednakim uvjetima, u skladu s njegovim sposobnostima. Obvezno obrazovanje besplatno je, u skladu sa zakonom (Eurydice: Hrvatska – Ustroj obrazovnog sustava). Nadzor nad obrazovanjem u Republici Hrvatskoj u nadležnosti je Ministarstva znanosti i obrazovanja te djelovanjem partnerskih sudionika odgojno-obrazovne djelatnosti u sklopu koje djeluju specijalizirane ustanove kao što su Agencija za odgoj i obrazovanje (AZOO), Agencija za visoko obrazovanje (AZVO), Agencija za Strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (ASOO) te Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO). Rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj obuhvaća odgoj, obrazovanje i skrb o djeci predškolske dobi i uređen je *Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju* te pripadajućim podzakonskim aktima⁸. Odgoj i obrazovanje djece rane i predškolske dobi ostvaruje se na temelju *Nacionalnog kurikulumuma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje* utvrđuje vrijednosti, načela, općeobrazovne ciljeve i sadržaje svih aktivnosti i programa, pristupe i načine rada s djecom rane i predškolske dobi, odgojno-obrazovne ciljeve po područjima razvoja djece i njihovim kompetencijama te vrednovanje (*Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju*, 2019., str. 4).

Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj obvezno je i besplatno za svu djecu u dobi od šeste do petnaeste godine. Polazišni dokument obveznog obrazovanja u Republici Hrvatskoj kojim se omogućava razvijanje temeljnih kompetencija bitnih za ostvarivanje osobnih potencijala, nastavak obrazovanja i cjeloživotno učenje je *Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje* (*Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje*, 2017.,str. 3).

Odgojno-obrazovni sustav u Hrvatskoj prati ISCED klasifikaciju (Slika 2).

⁸ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, [https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje/128 8.1](https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje/128%208.1) (8.1.2021.)

Croatia – 2020/21

Slika 2. Struktura hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava (izvor: Eurydice: Croatia Overview: Key Features of the Educational System)

5. ISCED KLASIFIKACIJA ODGOJNO-OBRAZOVNOG SUSTAVA U HRVATSKOJ

5.1. ISCED 0 – rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje te skrb o djeci dio su sustava odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske namijenjenoga djeci u dobi od navršenih šest mjeseci do polaska u osnovnu školu. Godina prije polaska u školu obvezna je godina predškolskog odgoja i obrazovanja za svu djecu u Republici Hrvatskoj (Tablica 4.) (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015., str. 2).

Tablica 4. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje (izvor: Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015., str 2)

rani i predškolski odgoj i obrazovanje (neobavezno)	predškola (obavezna)
od navršenih šest mjeseci djetetova života	godina prije polaska u školu

Djeca u dobi od navršenih šest mjeseci do tri godine pohađaju program *jaslica*, dok starija djeca pohađaju *dječji vrtić* (Eurydice: Croatia Overview). Djeca koja nisu obuhvaćena nijednim oblikom redovnog programa vrtića, a u godini su prije polaska u školu, obvezno moraju pohađati program predškole. Program predškole besplatan je za sve roditelje čija su djeca u godini dana prije polaska u osnovnu školu uključena u taj program. Planiranje sadržaja predškole temelji se na promatranju i slušanju djece, pri čemu su njihove individualne i razvojne mogućnosti najvažniji kriterij. Odgojno-obrazovne aktivnosti temelje se na istraživanju, otkrivanju, promišljanju, rješavanju problema i raspravi djeteta s drugom djecom i odgojiteljem te korištenju različitih izvora učenja. Djecu se potiče na izražavanje u sklopu različitih vrsta reprezentacija (crtanje, slikanje, građenje, konstruiranje,..) (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015., str. 26.).

5.2. ISCED 1 – primarno obrazovanje (razredna nastava)

U Hrvatskoj osnovno obrazovanje počinje upisom u prvi razred osnovne škole. Ono je obvezno za svu djecu te u pravilu traje od šeste ili sedme do petnaeste godine života. Osnovna škola traje osam godina te izvodi redovite i posebne programe. Osnovnim obrazovanjem učenik stječe znanja i sposobnosti za nastavak obrazovanja. Odgojno-obrazovni rad u osnovnoj školi organiziran je kao razredna nastava (*primarno obrazovanje*) za učenike od prvog do četvrtog razreda te kao predmetna nastava (*niže sekundarno obrazovanje*) za učenike od petog do osmog razreda. Redovita nastava u osnovnoj školi obuhvaća predmete obvezne za sve učenike, dok izborna nastava nije obvezna za sve učenike (Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje, 2017., str. 26). S obzirom da je odgojno-obrazovni rad u osnovnoj školi organiziran kao razredna i predmetna nastava, obvezni nastavni predmeti za učenike u razrednoj nastavi (od prvog do četvrtog razreda) su: hrvatski jezik, likovna kultura, glazbena kultura, strani jezik, matematika, priroda i društvo, tjelesna i zdravstvena kultura i sat razrednika. Izborni nastavni predmeti u razrednoj nastavi su vjeronauk i informatika te drugi strani jezik koji se uvodi u četvrtom razredu.

5.3. ISCED 2 – niže sekundarno obrazovanje (predmetna nastava)

Predmetna nastava obuhvaća odgojno-obrazovni rad za učenike od petog do osmog razreda osnovne škole. Obvezni nastavni predmeti za učenike u predmetnoj nastavi su hrvatski jezik, likovna kultura, glazbena kultura, strani jezik, matematika, tjelesna i zdravstvena kultura, priroda (u petom i šestom razredu), geografija, povijest, tehnička kultura, sat razrednika te biologija (uvodi se umjesto prirode), kemija i fizika koje se uvode u sedmom i osmom razredu. Izborni nastavni predmeti u predmetnoj nastavi i dalje ostaju vjeronauk, informatika i drugi strani jezik, ukoliko su ga učenici odabrali u četvrtom razredu. Učenici su u mogućnosti odabrati i ostale izborne predmete koji su im na raspolaganju s obzirom na specifičnosti pojedinih škola.

5.4. ISCED 3 – srednje obrazovanje

Učenici na temelju ocjena iz završna dva razreda osnovne škole skupljaju bodove za upis u srednje škole. Srednje obrazovanje započinje u dobi od petnaest godina te traje između tri i pet godina (Eurydice: Croatia Overview). Srednjoškolskim odgojem i obrazovanjem svakome se pod jednakim uvjetima i prema njegovim sposobnostima, omogućava stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja⁹. Srednje škole u Republici Hrvatskoj traju tri ili četiri godine te se dijele na strukovne škole, umjetničke škole i gimnazije. Sve gimnazije i umjetničke škole traju četiri godine, dok strukovne škole traju tri godine. Svrha je strukovnog obrazovanja stjecanje kompetencija potrebnih za određene kvalifikacije temeljenih na potrebama svijeta rada, na relevantnim nacionalnim strategijama razvoja gospodarstva te na mogućnosti nastavka obrazovanja (Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje, 2018., str. 3). Po završetku strukovne škole, moguće se uključiti na tržište rada ili uz određene uvjete nastaviti obrazovanje na srednjoškolskoj razini ili visokim učilištima (Eurydice: Općenito o obrazovanju u Hrvatskoj). Umjetničko obrazovanje omogućuje samoostvarenje pomoću umjetnosti, to jest razvoj umjetničkih potencijala djeteta i mlade osobe. Omogućuje razvoj umjetničkih znanja i vještina potrebnih za osobni razvoj, nastavak umjetničkog obrazovanja i profesionalno bavljenje umjetnošću (Nacionalni kurikulum za umjetničko obrazovanje, 2017., str. 4). Gimnazijsko obrazovanje dostupno je svima pod jednakim uvjetima i u skladu sa sposobnostima. Traje četiri godine i završava polaganjem ispita obveznog dijela državne mature. Gimnazije su usmjerene prema nastavku školovanja, pružaju opće obrazovanje i omogućuju stjecanje temeljnih znanja i vještina u svim glavnim znanstvenim područjima (Nacionalni kurikulum za gimnazijsko obrazovanje, 2017., str. 3). Postoji pet gimnazijskih obrazovnih programa: opća gimnazija, jezična gimnazija, klasična gimnazija, prirodoslovno – matematička gimnazija te prirodoslovna gimnazija (Eurydice: Općenito o obrazovanju u Hrvatskoj). Srednje obrazovanje učenik u gimnazijskim programima obrazovanja završava polaganjem ispita državne mature, a učenik u strukovnim i umjetničkim programima obrazovanja, koji traju najmanje četiri godine, završava izradom i obranom završnog rada. Ukoliko učenik u strukovnim i umjetničkim programima

⁹ Ministarstvo znanosti i obrazovanja <https://mzo.gov.hr/odgoj-i-obrazovanje/109> (11.1.2021.)

obrazovanja, koji traju najmanje četiri godine, želi nastaviti obrazovanje na visokoškolskoj instituciji, obvezan je polagati ispite državne mature (Eurydice: Općenito o obrazovanju u Hrvatskoj).

5.5. ISCED 5,6,7 i 8 – visoko obrazovanje

Visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj usklađeno je s visokim obrazovanjem u ostatku Europe zato što je Republika Hrvatska potpisnica Bolonjske deklaracije. Visoko obrazovanje provodi se kroz sveučilišne i stručne studije. Sveučilišni studij osposobljava studente za obavljanje poslova u znanosti i visokom obrazovanju, za razvoj i primjenu znanstvenih i stručnih dostignuća. Stručni studij osposobljava studente za neposredno uključivanje u radni proces te im pruža primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje strukovnih zanimanja (Eurydice: Hrvatska – Ustroj obrazovnog sustava). Sveučilišni studij obuhvaća tri razine: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studij. Preddiplomski sveučilišni studij traje tri do četiri godine i njegovim završetkom stječe se akademski naziv prvostupnika uz naznaku struke. Diplomski sveučilišni studij traje dodatne dvije godine te se njegovim završetkom stječe naziv magistra struke. Poslijediplomski specijalistički studij traje najmanje tri godine i njegovim se završetkom stječe akademski stupanj doktora znanosti. Stručni studij u pravilu traje od dvije do dvije i pol godine te se njegovim završetkom stječe stručni naziv prvostupnika uz naznaku struke te on osposobljava studente za neposredno uključivanje u radni proces.

6. PARTNERSTVO RODITELJA I ŠKOLE

Roditelji su prvi učitelji svoje djece. Naučili su ih hodati, govoriti, misliti i uspostavljati odnose s okolinom. Njihova uloga nije završena kada dijete krene u školu (Vrgoč, 2005, prema Šmaguc Arbanas, 2005). Posljednjih nekoliko desetljeća u svijetu se ističe važnost suradnje i partnerstva odgojno-obrazovnih sustava s roditeljima, kao najvažnijim partnerima u odgoju i obrazovanju djece. Partneri prepoznaju i dijele zajedničke interese i odgovornosti za djecu te zajedno rade na stvaranju boljih programa i mogućnosti za učenike (Epstein i sur., 2009.). Oboje žele pomoći djeci da razviju svoj puni potencijal (Bray, 2001, prema Meier, Lemmer, 2015). Primjeri roditeljskog sudjelovanja u školi uključuju sudjelovanje roditelja u obrazovanju djece kroz volontiranje, komunikaciju sa školskim osobljem, pomaganja u domaćim zadaćama, sudjelovanja u školskim događajima, pohađanja sastanaka roditelja i učitelja (Hill & Taylor, 2004; Lee & Bowen, 2006; Stewart, 2008, prema Berkowitz i sur., 2017). Značajno sudjelovanje roditelja također znači dopuštanje roditeljima da odlučuju o tome što i kako njihova djeca uče (Epstein, 2001; Reyhner, 1992, prema Berkowitz i sur., 2017). Održavanjem bliskih odnosa i česte komunikacije sa školama, roditelji mogu uvelike doprinijeti ishodima vezanim uz obrazovanje svoje djece te poboljšanju brižnijeg školskog okruženja (Arnold, Zeljo, Doctoroff i Ortiz, 2008; Barnard, 2004; Houtenville & Hall, 2007, prema Berkowitz i sur., 2017). Poznato je da učestalo sudjelovanje roditelja u školi ima pozitivan utjecaj na funkcioniranje djetetove škole i poboljšava pozitivnu školsku klimu (Haynes, Comer, & Hamilton-Lee, 1989; Hill & Taylor, 2004; Houtenville & Hall, 2007, prema Berkowitz i sur., 2017). Stoga trajno utvrđivanje roditeljskih stavova o školama njihove djece može pomoći u vođenju politike škole te pridonijeti vještinama učenika i boljim socijalno – emocionalnim ishodima u školi. Značajna interakcija između obitelji i škola pogoduje višestrukim aspektima dječjeg funkcioniranja, uključujući njihovu akademsku, socijalnu i ponašajnu prilagodbu. Kada roditelji i učitelji dijele suprotna mišljenja o njihovom odnosu ili ga oboje gledaju negativno, manje je vjerojatno da će komunicirati i dijeliti ciljeve za djecu, što može otežati funkcioniranje djeteta (Christenson, Sheridan, 2001, prema Moorman, Minke i sur., 2012). Bitna je redovita dvosmjerna komunikacija za uspostavljanje učinkovite veze između škola i obitelji (Lemmer i Van Wyk, 2004, prema Meier, Lemmer, 2015). Za učinkovitu komunikaciju s

obiteljima, škole bi trebale osmisliti razne strategije komunikacije od škole do kuće, kao i strategije komuniciranja od kuće do škole svake godine sa svim obiteljima o školskim programima i napretku učenika (O'Connor, 2008, prema Meier, Lemmer, 2015). Učitelji se često zbog svoje stručnosti smatraju nešto superiornijima od roditelja, a roditelji se često osjećaju manje vrijednim od učitelja zato što se na roditeljstvo gleda kao na nešto što može svatko (Hanhan, 2008, prema Meier, Lemmer, 2015). Iako većina škola ulaže vrijeme i energiju u komunikaciju s roditeljima, većina komunikacije između kuće i škole obično je jednosmjerna i odvija se od škole do kuće. Jednosmjerna komunikacija prevladava u održavanju roditeljskih sastanaka koje škole koriste za priopćavanje svojih očekivanja i zahtjeva roditeljima. U većini škola, školsko osoblje se i ne trudi poslušati informacije koje roditelji imaju o svojoj djeci i njihovim pogledima na odgojno-obrazovni sustav (Gestwicki, 2012, prema Meier, Lemmer, 2015). Ukoliko škole žele da roditelji budu autentični partneri u obrazovanju, moraju dosljedno i s poštovanjem pozivati roditelje da izraze svoja mišljenja. Epstein (1995) naglašava važnost pružanja mogućnosti roditeljima da izraze svoja očekivanja i mišljenje o djeci i školi. Hoover – Dempsey i Walker (2002) tvrde da kada škole prihvate stavove roditelja, roditelji se osjećaju zadovoljniji kvalitetom obrazovanja svoje djece (Meier, Lemmer, 2015). Postoje opsežna istraživanja i teorije koje ukazuju da je uključivanje roditelja u obrazovanje korisno za djecu svih dobnih skupina.

Andrews (2015) navodi da se potrebno osloboditi usvojenog obrasca ponašanja prema kojem se na roditelje gleda kao na teret ili prepreku te naučiti razmišljati o roditeljima i obitelji kao nadahnjujućim resursima i partnerima. Andrews i Andrews (1990 prema Andrews, 2015) izgradili su obiteljski model koji uključuje sistemsku perspektivu prema kojoj je dijete dio većeg sustava, a taj sustav najuspješnije djeluje kada su svi dijelovi uključeni i podržani. Sistemska perspektiva prepoznaje da promjena u bilo kojem dijelu utječe na sve ostale dijelove te da uključivanje roditelja koristi djetetovom iskustvu. Potiče se uključenost roditelja, ali od roditelja se traži da izvršavaju upute ili zadaće od strane škole. Sistemska perspektiva također prepoznaje da uključivanje obitelji doprinosi djetetovom iskustvu u školi. On vrednuje perspektivu, stručnost i autoritet svakog člana. Ne postoji hijerarhija i ni od koga se ne traži da se odrekne svoje stručnosti te se podrazumijeva da svaki dio sustava ima nešto vrijedno čime može doprinijeti. S druge

strane, današnji linearan pristup veoma suptilno školu stavlja na viši položaj autoriteta čime se roditeljska perspektiva podcjenjuje dovodeći do sukoba ili je etiketirana kao *nekooperativna*. Andrews i Andrews (1990) ističu da se mora promijeniti način na koji se razmišlja o perspektivi obitelji i slušati kako roditelji dijele s učiteljima ono što im je važno. Upravo ti pomaci u razmišljanju stvorit će nove navike uma tako da se sve interakcije učitelja i roditelja temelje na poštovanju i suradnji. Roditelji daju učiteljima pogled na pojedinačno dijete – na jedinstveno, vrlo posebno dijete koje se razlikuje od svakog drugog djeteta u svemiru. Učitelji nude pogled na socijalno dijete – određeno dijete u odnosu na svu drugu djecu u učionici ili školskoj zajednici. Autori naglašavaju da promjena od linearnog do sistemskog razmišljanja stvara temeljni pomak koji je neophodan za učinkovitu suradnju učitelja i roditelja. Učitelji mogu svoje znanje i stručnost izraziti i bez smanjenja značaja stručnosti i znanja obitelji. Također, oni mogu stvoriti više rješenja za izazove zato što imaju više ljudi koji rade na rješenjima. Na taj način oni stvaraju otvorenost, pristupačnost, uzajamno poštovanje i timski pristup što utječe na to kako bi učitelji mogli provesti početne sastanke s roditeljima, kako strukturiraju roditeljske sastanke, utječe na gostoprimstvo učitelja te na pristup roditeljskom volontiranju.

6.1. Stavovi roditelja o odgojno-obrazovnim sustavima

Brojni istraživači prepoznaju potrebu za sustavnim prikupljanjem podataka o percepciji roditelja o školskom okruženju kako bi se uspostavila intervencije za sigurnije škole. Stoga, partnerstvo roditelja i škola zahtjeva kontinuirano prikupljanje povratnih informacija, odnosno djelovanje na temelju njihovih stavova (Berkowitz i sur.,2017). Redding (2011) naglašava važnost komunikacije i kontinuiranog poboljšanja u školskoj zajednici. Ukoliko se škola želi kontinuirano usavršavati u svim područjima, potrebno je sustavno, redovno prikupljanje informacija kako bi se uočila područja slabosti, kao i područja koja dobro funkcioniraju. Stalno usavršavanje škole nemoguće je bez relevantnih i djelotvornih podataka. Takvi podaci nalaze se u odgovorima roditelja na pitanja: što roditelji misle o aktivnostima koje škola pruža, o organizaciji škole. Da bi se došlo do takvih podataka, škole bi trebale provoditi ankete ili fokus grupe. Konvencionalnija

sredstva komunikacije između roditelja i učitelja, poput roditeljskog sastanka ili informativnih razgovora rijetko pružaju roditeljima dovoljno mogućnosti da razmisle o svim aspektima škole i time daju svoj doprinos. Ispitivanje roditelja kroz upitnike ili intervjue omogućava im da razmotre vlastito, ali i djetetovo iskustvo u školi i na taj način daju povratne informacije. Ispitivanja roditelja poboljšavaju povezanost školske zajednice zato što roditelji osjećaju da rukovode školom i da učitelji uvažavaju njihove percepcije. Uključivanje roditelja u školovanje može pridonijeti poboljšanju kvalitete nastave i učenja (Meier, Lemmer, 2015).

Odgovorno-obrazovni sustavi koji trenutno uključuju roditelje u odlučivanje, zapravo uključuju relativno malo roditelja koji služe kao odbor ili predstavnici vijeća (Carr, 1996; Wells, Kratzer, & Bernal, 1995, prema Shumow, 1997). Otvoreno je pitanje do koje mjere ti roditelji zapravo predstavljaju druge roditelje. Nekoliko znanstvenika poručilo je da roditelji koji sudjeluju u ulozi odlučivanja, nisu nužno reprezentativni za sve roditelje. Oni uglavnom potječu iz elitnih zajednica (Carr, 1996, prema Shumow, 1997) ili su birani od strane nastavnika koji vode odbore (Konzal, 1996, prema Shumow, 1997). Shumow (1997) proveo je istraživanje kojima je ispitao roditeljska mišljenja o temeljnim problemima u školama, a to su: ciljevi školovanja, procesi učenja, uloga učitelja, procjena dječjeg učenja te uloga roditelja u obrazovanju. Istraživanje je provedeno u dvije osnovne škole u SAD – u. U istraživanju je sudjelovalo četrdesetak roditelja koji su bili ispitani u svojim domovima pomoću polustrukturiranog intervjua. Rezultati istraživanja pokazali su da većina roditelja smatra da je najvažnija svrha obrazovanja stjecanje osnovnih vještina – čitanja, pisanja, računanja. Samo je nekolicina roditelja spomenula kritičko razmišljanje, rješavanje problema ili komunikacijske vještine kao važne. Većina roditelja smatra da tradicionalne metode drila, vježbanja i praktičnog iskustva čine najbolje metode učenja. Preostali roditelji smatraju da su motivacija, socijalna interakcija i poučavanje kod kuće ključne odrednice učenja. Što se tiče učiteljske uloge u obrazovanju, većina roditelja smatra da bi učitelji djecu trebali izložiti brojnim kreativnim aktivnostima, problemima kako bi djeca mogla samostalno istraživati. Također, smatraju da učitelji moraju polaziti od učeničkih znanja, povezivati nastavni sadržaj sa iskustvima u svakodnevnom životu učenika. Roditelji smatraju da su oni, zajedno sa školama, odgovorni za unapređivanje učeničkih interesa. Osim toga, roditelji svoju osnovnu ulogu vide kao pružanje poticaja i

podrške djeci te pozitivnih povratnih informacija. Posljednje pitanje postavljeno roditeljima bilo je vezano uz učiteljevu stručnost. Velika većina roditelja za procjenu učiteljeve stručnosti koristila je dječje reakcije. Njihovi odgovori bili su slijedeći: *ona je sjajna s mojim sinom..., pa, nisam učitelj, ali znam svoju djecu, gledam ih kako uče od nje i koliko ju vole..., ako moja kći želi ići u školu i darivati svoju učiteljicu, onda smatram da je ta učiteljica stručnjak....* Istraživanje ukazuje na to da škole mogu mnogo postići razgovorom sa širokim uzorkom roditelja, ne isključivanjem roditelja. Roditelji bi trebali biti zagovornici svoje djece. Škole bi trebale pokušati prikupiti mišljenja svih roditelja. Jedan od načina da se to postigne je provođenje fokus grupa ili anketa (Shumow, 1997).

7. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

7.1. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi iskustva i mišljenja roditelja o odgojno-obrazovnim sustavima u dvije europske zemlje, Engleskoj i Republici Hrvatskoj te postoje li razlike u njihovim razmišljanjima i stavovima.

7.2. Sudionici istraživanja

U istraživanju su sudjelovala četiri roditelja. To su bile četiri majke, dvije majke iz Engleske i dvije majke iz Republike Hrvatske. U ovome diplomskom radu nazvat ću ih Roditelj1 (Engleska), Roditelj2 (Engleska), Roditelj3 (Hrvatska), i Roditelj4 (Hrvatska).

7.3. Metode i instrumenti

Istraživanje je provedeno kvalitativnom metodom intervjua kako bi se dobila opsežnija slika problema istraživanja. (Anderson, 2005; Creswell, 2012; Dubovicki i Topolovčan, 2020a; Dubovicki i Topolovčan, 2020b; Gorard i Taylor, 2004; Matijević i Topolovčan, 2017; Topolovčan, 2016, 2017; Yates, 2004). Za potrebe istraživanja sastavljen je polustrukturirani intervju koji se sastojao od deset pitanja otvorenog tipa.

Pitanja za intervju:

1. Smatrate li da djeca kreću prerano/prekasno u osnovnu školu? (Prema Vašem mišljenju, koja godina bi bila najprikladnija za polazak djece u osnovnu školu i zašto?)

2. Smatrate li da vrtić/mala škola/predškola pripreme djecu u dovoljnoj mjeri za polazak u osnovnu školu? Zašto? (Biste li Vi nešto promijenili u programu predškolskog odgoja i obrazovanja?)
3. Smatrate li da je nastavni sadržaj koji se uči u osnovnoj školi za djecu previše opsežan? Zašto?
4. Smatrate li da će nastavni sadržaj koji se uči u školi (osnovnoj ili srednjoj) biti koristan djeci u svakodnevnom životu? Zašto? (Ima li nešto što biste promijenili?)
5. Koliko otprilike sati djeca borave u školi (osnovnoj ili srednjoj) tijekom jednog dana? Smatrate li da je to previše ili premalo?
6. Pohađaju li učenici izvannastavne ili izvanškolske aktivnosti? (Ukoliko pohađaju, koje su to aktivnosti i jesu li djeci korisne?)
7. Imaju li djeca puno domaće zadaće? (Provodite li puno vremena u učenju i pisanju domaće zadaće zajedno s njima ili većinu domaće zadaće učenici mogu odraditi sami, bez vaše pomoći?)
8. Smatrate li da ste u dovoljnoj mjeri uključeni u odgojno-obrazovni sustav? (Sudjelujete li u događanjima (volontiranju, radionicama) u školi /predškoli/maloj školi? Ukoliko da, mislite li da je to korisno za vas i za djecu? Ukoliko ne, smatrate li da bi to bilo korisno uvesti u sustav odgoja i obrazovanja?)
9. Ima li u odgojno-obrazovnom sustavu (vrtiću/predškoli/maloj školi, osnovnoj školi, srednjoj školi, visokom obrazovanju) nešto što biste promijenili? (količinu nastavnog sadržaja, vrijeme koje učenici provode u odgojno – obrazovnoj ustanovi (vrtiću/predškoli/maloj školi, osnovnoj školi, srednjoj školi), više praktičnog rada,...ili slično)
10. Kakva Vam je suradnja s učiteljima? (Uvažavaju li učitelji vaša mišljenja o temama koje se tiču djeteta?)

8. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

8.1. Intervju s Roditeljem1 (Engleska)

1. Smatrate li da djeca kreću prerano/prekasno u osnovnu školu? (Prema Vašem mišljenju, koja godina bi bila najprikladnija za polazak djece u osnovnu školu i zašto?)

Smatram da djeca prerano kreću u osnovnu školu. Bilo bi bolje da krenu kad navrše šest godina zato što tada imaju više vremena da uživaju u djetinjstvu.

2. Smatrate li da vrtić/mala škola/predškola pripreme djecu u dovoljnoj mjeri za polazak u osnovnu školu? Zašto? (Biste li Vi nešto promijenili u programu predškolskog odgoja i obrazovanja?)

U maloj školi djeca dobiju previše informacija koje još ni ne razumiju. Mala škola ih dobro pripremi, ali ja mislim da je to sve previše za njih i da bi trebali imati više vremena za igru.

3. Smatrate li da je nastavni sadržaj koji se uči u osnovnoj školi za djecu previše opsežan? Zašto?

Ne, sve što nauče je dobro za njih.

4. Smatrate li da će nastavni sadržaj koji se uči u školi (osnovnoj ili srednjoj) biti koristan djeci u svakodnevnom životu? Zašto? (Ima li nešto što biste promijenili?)

Smatram da sve što uče u školi nije baš korisno u svakodnevnom životu. Djeci treba više praktičnih aktivnosti i vještina.

5. Koliko otprilike sati djeca borave u školi (osnovnoj ili srednjoj) tijekom jednog dana? Smatrate li da je to previše ili premalo?

U školi borave od šest do sedam sati dnevno. Za malenu djecu (od pet godina) je to previše, smatram da u tom vremenu dobiju previše informacija.

6. Pohađaju li učenici izvannastavne ili izvanškolske aktivnosti? (Ukoliko pohađaju, koje su to aktivnosti i jesu li djeci korisne?)

Moji dečki (jedan sin ima 11 godina i ide u srednju školu, a drugi sin ima 9 godina i ide u osnovnu školu) pohađaju nekoliko sportskih aktivnosti nakon škole, ali ništa previše zato što ja osobno želim da uživaju u svom djetinjstvu dok mogu.

7. Imaju li djeca puno domaće zadaće? (Provodite li puno vremena u učenju i pisanju domaće zadaće zajedno s njima ili većinu domaće zadaće učenici mogu odraditi sami, bez vaše pomoći?)

Primary school (osnovna škola) ima domaću zadaću jednom tjedno. Nije previše za njihovu dob i mogu napisati zadaću sami s obzirom da imaju 9 i 11 godina. Pomagala sam im oko domaće zadaće kada su bili mlađi.

8. Smatrate li da ste u dovoljnoj mjeri uključeni u odgojno-obrazovni sustav? (Sudjelujete li u događanjima (volontiranju, radionicama) u školi /predškoli/maloj školi? Ukoliko da, mislite li da je to korisno za vas i za djecu? Ukoliko ne, smatrate li da bi to bilo korisno uvesti u sustav odgoja i obrazovanja?)

Definitivno sam uključena i smatram da je jako dobro za uspostavljanje dobrog odnosa između škole i roditelja. Ja osobno volontiram kad mogu za vrijeme školskih izleta.

9. Ima li u odgojno-obrazovnom sustavu (vrtiću/predškoli/maloj školi, osnovnoj školi, srednjoj školi, visokom obrazovanju) nešto što biste promijenili? (količinu nastavnog sadržaja, vrijeme koje učenici provode u odgojno-obrazovnoj ustanovi (vrtiću/predškoli/maloj školi, osnovnoj školi, srednjoj školi), više praktičnog rada,...ili slično).

Smatram da bi bilo bolje da djeca imaju više domaće zadaće, da imaju zadaću svaki dan (ne samo jednom tjedno). Smanjila bi broj školskih sati za malenu djecu i uvela bih više praktičnog rada.

10. Kakva Vam je suradnja s učiteljima? (Uvažavaju li učitelji vaša mišljenja o temama koje se tiču djeteta?)

Suradnja između mene i učitelja je jako dobra. Učitelji su veoma ljubazni i pristupačni. Uvijek odgovore na sva moja pitanja i pruže jako dobru podršku.

8.2. Intervju s Roditeljem2 (Engleska)

1. Smatrate li da djeca kreću prerano/prekasno u osnovnu školu? (Prema Vašem mišljenju, koja godina bi bila najprikkladnija za polazak djece u osnovnu školu i zašto?)

Smatram da školu počinju prerano. Školovanje bi djeca trebala započeti u dobi od oko 5 – 6 godina. Previše je pritiska na školovanje (akadenskog pritiska), a nedovoljno društvenih vještina.

2. Smatrate li da vrtić/mala škola/predškola pripreme djecu u dovoljnoj mjeri za polazak u osnovnu školu? Zašto? (Biste li Vi nešto promijenili u programu predškolskog odgoja i obrazovanja?)

To ovisi o vrtiću/maloj školi. Djeca su zaista pripremljena za školu, ali previše je fokusa na akademskim pripremama (slova, brojevi,...), a društvene vještine se ne razvijaju dovoljno.

3. Smatrate li da je nastavni sadržaj koji se uči u osnovnoj školi za djecu previše opsežan? Zašto?

Smatram da nije preopširan po mom mišljenju.

4. Smatrate li da će nastavni sadržaj koji se uči u školi (osnovnoj ili srednjoj) biti koristan djeci u svakodnevnom životu? Zašto? (Ima li nešto što biste promijenili?)

Smatram da neće biti toliko koristan u životu, ali bitan je za puno praktičnih aktivnosti (kuhanje, kupovina,...).

5. Koliko otprilike sati djeca borave u školi (osnovnoj ili srednjoj) tijekom jednog dana? Smatrate li da je to previše ili premalo?

U osnovnoj školi (primary school) djeca borave otprilike sedam sati dnevno u školi, ali je to previše za tu dob. U srednjoj školi (secondary school) borave oko 7,5 sati dnevno u školi i smatram da je ta satnica prikladna za tu dob.

6. Pohađaju li učenici izvannastavne ili izvanškolske aktivnosti? (Ukoliko pohađaju, koje su to aktivnosti i jesu li djeci korisne?)

Djeca imaju puno aktivnosti koje mogu odabrati i sve aktivnosti su osmišljene na temelju njihovih interesa. Smatram da su te aktivnosti jako dobre za djecu i daju im priliku da nauče nešto novo i budu aktivni. Moja cura mijenja aktivnosti svaki term (polugodište), primjerice cricket, dramu, tennis, ... Ovisi o tome što ju zanima.

7. Imaju li djeca puno domaće zadaće? (Provodite li puno vremena u učenju i pisanju domaće zadaće zajedno s njima ili većinu domaće zadaće učenici mogu odraditi sami, bez vaše pomoći?)

U srednjoj školi djeca nemaju puno domaće zadaće. Domaću zadaću pišu oko pola sata svaki dan i ja ne trebam pomagati.

8. Smatrate li da ste u dovoljnoj mjeri uključeni u odgojno-obrazovni sustav? (Sudjelujete li u događanjima (volontiranju, radionicama) u školi /predškoli/maloj školi? Ukoliko da, mislite li da je to korisno za vas i za djecu? Ukoliko ne, smatrate li da bi to bilo korisno uvesti u sustav odgoja i obrazovanja?)

Roditelji su općenito jako uključeni u odgojno – obrazovni sustav i puno roditelja (i ja također) volontiraju u školi koliko god je moguće. To je jako dobro za nas roditelje, ali i djecu da smo uključeni što više.

9. Ima li u odgojno-obrazovnom sustavu (vrtiću/predškoli/maloj školi, osnovnoj školi, srednjoj školi, visokom obrazovanju) nešto što biste promijenili? (količinu nastavnog sadržaja, vrijeme koje učenici provode u odgojno-obrazovnoj ustanovi (vrtiću/predškoli/maloj školi, osnovnoj školi, srednjoj školi), više praktičnog rada, ...ili slično)

Smatram da bi trebalo uvesti više praktične nastave i definitivno više životnih vještina, osobito u srednjoj školi.

10. Kakva Vam je suradnja s učiteljima? (Uvažavaju li učitelji vaša mišljenja o temama koje se tiču djeteta?)

Škole imaju open door policy i roditelji mogu zatražiti sastanak s učiteljima kada god zatreba. Škole pozdravljaju povratne informacije i učitelji se zaista trude oko djece i predmeta koji uče.

8.3. Intervju s Roditeljem3 (Hrvatska)

1. Smatrate li da djeca kreću prerano/prekasno u osnovnu školu? (Prema Vašem mišljenju, koja godina bi bila najprikladnija za polazak djece u osnovnu školu i zašto?)

Mišljenja sam da je 7 godina idealno vrijeme za upis u osnovnu školu. U toj dobi djeca mogu zadržati potrebnu koncentraciju za učenje i rješavanje zadataka. Smatram da su djeca sa 6 godina još nezrela i previše zaigrana da bi mogla zadržati koncentraciju za učenje tijekom cijelog jutra, odnosno 4 ili 5 školska sata. Njima je sa 6 godina potrebna igra, uz povremeno učenje (1 ili 2 školska sata) u obliku predškole ili male škole. S druge strane, kada bi ostali duže u vrtiću (do 8 godina) bilo bi im dosadno i teže bi usvojili radne navike učenja.

2. Smatrate li da vrtić/mala škola/predškola pripreme djecu u dovoljnoj mjeri za polazak u osnovnu školu? Zašto? (Biste li Vi nešto promijenili u programu predškolskog odgoja i obrazovanja?)

Priprema djece za školu u vrtiću je zadovoljavajuća, međutim ima puno mjesta za poboljšanje. Smatram da bi program predškolskog odgoja i obrazovanja trebao/la voditi učitelj/ica razredne nastave, a ne odgojitelj/ica. Idealno bi bilo kada bi se predškola održavala u prostorijama vrtića u pripremljenoj učionici (a ne u sobi vrtićke grupe), ali sam mišljenja da bi taj program trebala voditi učiteljica razredne nastave kako bi djeca upoznala metodu učenja i rada u školi te kako bi se privikavali na činjenicu da njihove odgojiteljice neće poći zajedno s njima u školu, a znamo da se ponekad djeca teško rastaju od svojih odgajateljica u vrtićima. Smatram da su učitelji/ce razredne nastave kompetentnije za održavanje male škole ili predškole od odgojiteljica, naravno uz primjenu i prilagodbu pedagoških okvira vezanih uz vrtićku dob djeteta. Osobno bih uvela poznavanje slova i jednostavna računanja do 10 u program predškolskog odgoja. Prema vlastitom iskustvu, u vrtiću su uporno tvrdili da djeca ne treba poznavati slova i izbjegavali su takve vježbe s djecom. Međutim, na početku 1. razreda ispostavilo se da je poželjno da znaju pročitati s razumijevanjem jednostavne rečenice. Prema

iskustvu, moje dijete je došao kao čitač u 1. razred te se ispostavilo da brže i lakše usvoja nastavne sadržaje, a time i stekne bolje samopouzdanje za nastavak učenja od učenika koji su imali problema u čitanju s razumijevanjem.

3. Smatrate li da je nastavni sadržaj koji se uči u osnovnoj školi za djecu previše opsežan? Zašto?

Mogu govoriti samo iz iskustva majke djeteta koji je učenik 3. razreda osnovne škole jer ne poznajem u potpunosti program cjelokupnog osnovnoškolskog obrazovanja. Što se tiče prva 3 razreda osnovne škole (stari program, a ne Škola za život), smatram da program nije previše opsežan. Određeni nastavni sadržaji se ponavljaju iz godine u godinu uz određene nadopune tako da se uvijek mogu nadovezati na sadržaje koje su usvojili prethodne školske godine. U određenim situacijama uvidjela sam da je djetetu bilo teško razumjeti zašto mora neke nastavne sadržaje naučiti (npr. određene sadržaje iz prirode i društva ili stranog jezika), ali smatram da je to više do djeteta i njegovih interesa nego do težine i opsežnosti nastavnih sadržaja. Dakle, to je iz iskustva prva tri razreda osnovne škole, a ne cjelokupno osnovnoškolsko obrazovanje jer o tome ne mogu dati svoje objektivno mišljenje.

Nadovezala bih se na osnovnu glazbenu školu za koju smatram da je potrebno uložiti puno više truda i vremena s obzirom na dosadašnju neupućenost djeteta u instrument i danih zahtjevnijih zadataka te se povremeno, bez obzira na volju djeteta za sviranje, osjeća tremor i zasićenost zbog velike količine sadržaja koje je potrebno izvježbati iz tjedna u tjedan.

4. Smatrate li da će nastavni sadržaj koji se uči u školi (osnovnoj ili srednjoj) biti koristan djeci u svakodnevnom životu? Zašto? (Ima li nešto što biste promijenili?)

Nastavni sadržaji koji se uče u školi trebaju biti praktično primjenjivi u svakodnevnom životu i na taj ih se način treba učenicima približiti. Prvenstveno matematika za koju znamo da se pojavljuje problem u shvaćanju učenja matematike. Svi sadržaji koji se uče u osnovnoj i srednjoj školi mogu biti korisni djeci u svakodnevnom životu, ali je tim sadržajima potrebno dodati priču iz

svakodnevnog života i na taj način ih približiti učenicima. Naravno da je potrebno nastavne sadržaje i standarde zanimanja redovito osuvremenjivati i prilagođavati razvoju društva i tehnologije jer zastarjeli uvjeti rada ne pridonose razvitku društva. Dakle, smatram da bi se u nastavne sadržaje trebalo uključiti više svakodnevnih primjera iz prakse i na taj način prikazati svrhu učenja određenih nastavnih sadržaja.

5. Koliko otprilike sati djeca borave u školi (osnovnoj ili srednjoj) tijekom jednog dana? Smatrate li da je to previše ili premalo?

U nižim razredima osnovne škole učenici provedu ukupno 4 do 5 sunčanih sati, a u višim razredima sat više. U srednjim školama učenici u prosjeku provedu 6 do 7 sunčanih sati. Ako gledamo sa strane učinkovitosti, tada je ovo idealno vrijeme, jer više od toga učenici ne mogu zadržati koncentraciju na učenje i usvajanje novih sadržaja. S druge strane, ako bi manje boravili u školi, uz davanje više domaće zadaće, to ne bi bilo učinkovito jer bi previše vremena bili izvan kontrole odrasle osobe (kada dođu doma u 12 sati roditelji su na poslu). Postoje određeni planovi o cjelodnevnom boravku učenika u školi, ali bojim se da bi tada djeca boravila previše u školi, a premalo u krugu obitelji jer će svaki roditelj opet sjesti doma s djetetom o provjeriti što je i kako radio u školi što bi značilo da opet slobodno vrijeme odvajaju za školu i to nakon 8 ili 9 satnog boravka djeteta u školi. Mislim da je to svakako previše za djecu.

6. Pohađaju li učenici izvannastavne ili izvanškolske aktivnosti? (Ukoliko pohađaju, koje su to aktivnosti i jesu li djeci korisne?)

Budući da je tehnologija djeci sve zastupljenija, a time se javljaju i nove ovisnosti (ovisnost o internetu i videoigrama) potrebno je osigurati djeci izvannastavne i izvanškolske aktivnosti. Moje dijete, kao učenik 3. razreda osnovne škole, pohađa izvannastavnu aktivnost Kreativna radionica koju održava njegova učiteljica razredne nastave, a do ove školske godine je pohađao i Informatiku koja je također bila izvannastavna aktivnost (od ove školske godine se vodi kao redovni predmet). Smatram da na ovoj izvannastavnoj aktivnosti razvija vlastitu kreativnost koja je itekako bitna i korisna.

Moje dijete je učenik 1. razreda Osnovne glazbene škole, instrument klavir. Osnovnim glazbenim obrazovanjem razvija smisao za glazbu i sluh, ali isto tako sviranjem klavira razvija motoriku i radne navike. Sviranje klavira iziskuje svakodnevnu vježbu, učenje strpljenja i samokontrolu kod vježbanja. Uz to pohađa i izvanškolsku aktivnost Škola nogometa, a prije toga je pohađao karate. Zbog sve više sjedilačkog načina života djeci je potrebno osigurati sportske aktivnosti. Naravno, sve to birati u skladu sa željama djeteta.

7. Imaju li djeca puno domaće zadaće? (Provodite li puno vremena u učenju i pisanju domaće zadaće zajedno s njima ili većinu domaće zadaće učenici mogu odraditi sami, bez vaše pomoći?)

U prvom i drugom razredu osnovne škole puno vremena sam provodila u učenju i pisanju domaće zadaće sa svojim djetetom. Svu zadaću smo od početka do kraja zajedno odradili, bilo je potrebno u potpunosti posvetiti pažnju njegovom radu i pisanju domaće zadaće. Pogotovo u 1. razredu osnovne škole. Sada u 3. razredu je sposoban samostalno napisati domaću zadaću, međutim kao roditelj imam potrebu i odgovornost svakodnevno provjeriti napisanu domaću zadaću, popričati o nastavnim sadržajima koji su obrađivani na satu i provjeriti u kojoj mjeri ih je usvojio. Naravno da treba pomoć kod shvaćanja određenih nastavnih sadržaja, izvođenja pokusa ili ponavljanja nastavnih sadržaja da bi samostalno utvrdio razinu usvojenih znanja. Smatram da je uključenost roditelja u odgojno obrazovni proces djeteta neophodna.

8. Smatrate li da ste u dovoljnoj mjeri uključeni u odgojno-obrazovni sustav? (Sudjelujete li u događanjima (volontiranju, radionicama) u školi /predškoli/maloj školi? Ukoliko da, mislite li da je to korisno za vas i za djecu? Ukoliko ne, smatrate li da bi to bilo korisno uvesti u sustav odgoja i obrazovanja?)

Zbog situacije s korona virusom trenutno ne postoji mogućnost uključivanja roditelja u odgojno – obrazovni sustav, osim Vijeće roditelja. Prije ove situacije vrtić je nekoliko puta godišnje organizirao međusobna druženja roditelja i djece u obliku različitih radionica i izleta. U školi, osim roditeljskih sastanaka, nije bilo dodatnih mogućnosti za uključivanje u odgojno obrazovni sustav. S jedne strane

smatram da bi bilo korisno uvesti veću uključenost roditelja u sustav, ali s druge strane sigurna sam da je to nemoguće ostvariti, osim na papiru. Naime, zbog radnih obaveza roditeljima je ponekad teško prisustvovati i roditeljskom sastanku i ne bi mogli prisustvovati određenim radionicama.

9. Ima li u odgojno-obrazovnom sustavu (vrtiću/predškoli/maloj školi, osnovnoj školi, srednjoj školi, visokom obrazovanju) nešto što biste promijenili? (količinu nastavnog sadržaja, vrijeme koje učenici provode u odgojno-obrazovnoj ustanovi (vrtiću/predškoli/maloj školi, osnovnoj školi, srednjoj školi), više praktičnog rada,...ili slično)

Mislim da sam gore navela već određene promjene koje bih uvela u odgojno obrazovni sustav. Što se tiče vrtića i škola, svakako bi trebalo smanjiti broj polaznika po grupi tj. razredu kako bi se nastava mogla više usmjeriti na učenika i individualizirati pristup svakom učeniku. Smatram da količina nastavnog sadržaja nije prevelika, nego se promijenio način života, a time i smanjile radne navike i navike učenja zbog čega učenici smatraju da imaju preveliku količinu nastavnog sadržaja, a zapravo se često dolazi do zaključka kako ne uče redovito i kako ne uče dovoljno. Bilo bi poželjno da imaju više praktičnog rada koji bi se odvijao pod kontroliranim uvjetima.

10. Kakva Vam je suradnja s učiteljima? (Uvažavaju li učitelji vaša mišljenja o temama koje se tiču djeteta?)

Suradnja s učiteljicom razredne nastave je korektna, na sva moja pitanja daje jasne i iskrene odgovore. Prema potrebi daje upute i savjete kako postupati s djetetom u određenim situacijama. Dosad nije bilo nikakvih problema u međusobnoj suradnji.

8.4. Intervju s Roditeljem4 (Hrvatska)

1. Smatrate li da djeca kreću prerano/prekasno u osnovnu školu? (Prema Vašem mišljenju, koja godina bi bila najprikladnija za polazak djece u osnovnu školu i zašto?)

Mislim da je u dobna granica za polazak u školu sa punih 7 godina u redu.

2. Smatrate li da vrtić/mala škola/predškola pripreme djecu u dovoljnoj mjeri za polazak u osnovnu školu? Zašto? (Biste li Vi nešto promijenili u programu predškolskog odgoja i obrazovanja?)

Smatram da dijete koje pohađa vrtić od godine dana spremno za školu, po pitanju uključivanja samo u program predškole bez vrtića nije dovoljno jer je to premalo vremena da se dijete prilagodi novonastaloj situaciji i obavezama.

3. Smatrate li da je nastavni sadržaj koji se uči u osnovnoj školi za djecu previše opsežan? Zašto?

Mislim da je sasvim u redu. Nije previše opsežan.

4. Smatrate li da će nastavni sadržaj koji se uči u školi (osnovnoj ili srednjoj) biti koristan djeci u svakodnevnom životu? Zašto? (Ima li nešto što biste promijenili?)

Svi sadržaji koje djeca usvoje kroz školovanje budu kad-tad korisni.

5. Koliko otprilike sati djeca borave u školi (osnovnoj ili srednjoj) tijekom jednog dana? Smatrate li da je to previše ili premalo?

Normalna satnica od 4 sata u razrednoj nastavi i do 6 sati u predmetnoj je u redu. Izvannastavne i dodatne aktivnosti koje premašuju navedenu satnicu su previše.

6. Pohađaju li učenici izvannastavne ili izvanškolske aktivnosti? (Ukoliko pohađaju, koje su to aktivnosti i jesu li djeci korisne?)

Ove aktivnosti su korisne ukoliko dijete uspijeva pratiti redovne nastavne sate i sadržaje te traži dodatno znanje.

7. Imaju li djeca puno domaće zadaće? (Provodite li puno vremena u učenju i pisanju domaće zadaće zajedno s njima ili većinu domaće zadaće učenici mogu odraditi sami, bez vaše pomoći?)

Učenici imaju umjereno zadaće koju mogu sami riješiti kroz sat vremena. Naravno da neke stvari mogu riješiti sami, ali uvijek sam tu da pomognem, provjerim rješenja.

8. Smatrate li da ste u dovoljnoj mjeri uključeni u odgojno-obrazovni sustav? (Sudjelujete li u događanjima (volontiranju, radionicama) u školi /predškoli/maloj školi? Ukoliko da, mislite li da je to korisno za vas i za djecu? Ukoliko ne, smatrate li da bi to bilo korisno uvesti u sustav odgoja i obrazovanja?)

Mislim da sam dovoljno uključena, nema potrebe za previše radionica i uključivanja roditelja jer to roditelje umara i rijetko koji roditelj nakon osmosatnog i više sati radnog vremena ima vremena i volje sudjelovati. Takve radionice mogu postati opterećenje.

9. Ima li u odgojno-obrazovnom sustavu (vrtiću/predškoli/maloj školi, osnovnoj školi, srednjoj školi, visokom obrazovanju) nešto što biste promijenili? (količinu nastavnog sadržaja, vrijeme koje učenici provode u odgojno-obrazovnoj ustanovi (vrtiću/predškoli/maloj školi, osnovnoj školi, srednjoj školi), više praktičnog rada,...ili slično)

Uvela bi više rada rukama, konkretnih rješavanja svakodnevnih situacija, manje digitalnih alata i sadržaja.

10. Kakva Vam je suradnja s učiteljima? (Uvažavaju li učitelji vaša mišljenja o temama koje se tiču djeteta?)

Suradnja je sasvim u redu. Na sva moja pitanja uvijek daje iskrene odgovore. Nisam imala problema u komunikaciji do sad.

9. RASPRAVA

Unatoč tome što su odgojno-obrazovni sustavi u Engleskoj i Hrvatskoj veoma različiti, u mišljenjima roditelja mogu se, osim razlika, pronaći i neke sličnosti. Roditelji u Engleskoj smatraju da djeca kreću prerano u osnovnu školu te da bi šesta godina života bila najprikladnija za polazak u školu. Smatraju da je previše pritiska na školovanje i djeca nemaju dovoljno vremena uživati u svom djetinjstvu. Izrazili su mišljenje da mala škola doista pripremi djecu za polazak u osnovnu školu, ali također se slažu da djeca prerano dobiju informacije koje još i ne razumiju. S druge strane, roditelji u Hrvatskoj smatraju da je sedma godina života idealna za polazak u osnovnu školu zato što u toj dobi djeca mogu zadržati potrebnu koncentraciju za učenje. U odnosu na roditelje u Engleskoj, roditelji u Hrvatskoj nisu sasvim zadovoljni programom predškolskog odgoja i obrazovanja te smatraju da djeca u predškoli dobiju premalo informacija koje ih mogu pripremiti za osnovnu školu i obvezama s kojima se prvi puta susreću.

Što se tiče nastavnog sadržaja koji se uči u osnovnoj školi, i roditelji u Engleskoj i roditelji u Hrvatskoj slažu se da nije previše opsežan. Međutim, roditelji u Engleskoj smatraju da nastavni sadržaj koji se uči u školi, neće djeci biti veoma koristan u svakodnevnom životu. Slično je potvrdio i Shumow (1997) u svom istraživanju u kojem su roditelji istaknuli da učitelji moraju povezivati nastavni sadržaj sa iskustvima u svakodnevnom životu učenika. S druge strane, roditelji u Hrvatskoj izrazili su suprotno mišljenje te oni smatraju da će svi nastavni sadržaji koji se usvoje kroz školovanje, djeci biti itekako korisni.

Primijetila sam da je velika razlika vidljiva u broju nastavnih sati u osnovnim školama tijekom jednog dana pa su tako i mišljenja roditelja o tom pitanju podijeljena. U Engleskoj djeca već od prvog razreda u školi borave od šest do sedam sati dnevno. Roditelji su pokazali veliko nezadovoljstvo zato što smatraju da je to previše za djecu te dobi. Također, djeca u srednjim školama borave otprilike sedam sati dnevno, jednako kao i djeca u osnovnim školama, ali s obzirom na dob učenika u srednjim školama, roditelji su zadovoljni s tom satnicom. S druge strane, djeca u Hrvatskoj u nižim razredima osnovne škole borave otprilike četiri do pet sati dnevno, što je prema mišljenjima roditelja sasvim dovoljno zato što u tom vremenu djeca mogu zadržati potrebnu koncentraciju za

usvajanje novih nastavnih sadržaja. U hrvatskim srednjim školama djeca u prosjeku borave sedam sati tijekom jednog dana, kao i djeca u Engleskoj. S obzirom da roditelji nisu izrazili konkretna mišljenja o dnevnoj satnici u srednjim školama, pretpostavljam da su s tom satnicom zadovoljni.

Budući da se često naglašava da izvannastavne i izvanškolske aktivnosti pozitivno utječu na odgoj i obrazovanje djece, odlučila sam ispitati i roditeljska gledišta o tome te sam dobila puno pozitivnih povratnih informacija o navedenoj temi. Roditelji u Engleskoj smatraju da su izvannastavne i izvanškolske aktivnosti veoma korisne zato što djeci daju priliku da nešto novo nauče i budu aktivni. Primijetila sam da djeca u Engleskoj uglavnom pohađaju sportske aktivnosti, poput kriketa i tenisa. Roditelji u Hrvatskoj također dijele isto mišljenje te se može uočiti da djeca u Hrvatskoj osim sportskih aktivnosti, poput nogometa ili karatea, pohađaju i aktivnosti u kojima do izražaja dolazi njihova kreativnost (različite likovne radionice). Iz odgovora roditelja zaključila sam da djeca u obje države uglavnom pohađaju sportske izvannastavne ili izvanškolske aktivnosti. Razgovarajući s roditeljima zaključila sam da među djecom sve više prevladava sjedilački način života i ovisnost o suvremenim tehnologijama (osobito o videoigrama i internetu) i da razlog zbog kojeg djeca uglavnom pohađaju sportske izvannastavne i izvanškolske aktivnosti leži upravo u tome.

S obzirom da se često vode rasprave oko domaće zadaće i velike opterećenosti roditelja u njezinom rješavanju, ispitala sam njihova realna stajališta. Zanimljivo je da djeca u Engleskoj, u osnovnoj školi, domaću zadaću dobivaju jednom tjedno i roditelji smatraju da količina te zadaće nije velika te da ju mogu riješiti bez njihove pomoći. S druge strane, djeca u srednjim školama domaću zadaću dobivaju svakog dana, ali ju uspijevaju riješiti u vremenskom periodu od pola sata, bez roditeljske uključenosti. Mišljenja roditelja u Hrvatskoj malo se razlikuju. Unatoč tome što učenici u osnovnoj školi dobivaju umjerenu količinu domaće zadaće, roditelji smatraju da je njihova uključenost u njezino rješavanje neophodna. Međutim, roditelji u obje države ipak se slažu da, što su učenici mlađi, njihov doprinos oko domaće zadaće je veći.

Što se tiče roditeljske uključenosti u odgojno-obrazovni sustav, primijetila sam da su mišljenja roditelja o navedenoj temi veoma različita. Roditelji u Engleskoj općenito su

u velikoj mjeri uključeni u odgojno-obrazovni sustav, osobito kroz volontiranja u školama. Smatraju da njihovo uključivanje pozitivno utječe na uspostavljanje dobrog odnosa između škole, roditelja i djeteta. To potvrđuju Berkowitz i sur. (2017) koji napominju da učestalo sudjelovanje roditelja u školi ima pozitivan utjecaj na funkcioniranje djetetove škole i poboljšava pozitivnu školsku klimu. Slično su istaknuli Meier i Lemmer (2015) koji potvrđuju da uključivanje roditelja u školovanje može pridonijeti poboljšanju kvalitete nastave i učenja. S druge strane, roditelji u Hrvatskoj slažu se da nema potrebe za većim uključivanjem roditelja u odgojno-obrazovni sustav te smatraju da bi im dodatne radionice ili volontiranja u školama predstavljale preveliko opterećenje.

Budući da su i roditelji uključeni u odgojno-obrazovne sustave, zanimalo me ima li nešto što bi oni promijenili. Primijetila sam da su se roditelji složili kako je u oba odgojno-obrazovna sustava potrebno uvesti više praktičnih vještina. Slično je potvrdio i Shumow (1997) u svom istraživanju u kojem je većina roditelja izrazila mišljenje da metode drila, vježbanja i praktičnog iskustva čine najbolje metode učenja. Osim toga, roditelji u Engleskoj smatraju da bi bilo poželjno da djeca u osnovnoj školi dobivaju veću količinu domaće zadaće te smanjen broj nastavnih sati za mlađe dobne skupine. Roditelji u Hrvatskoj naveli su da bi bilo poželjno smanjiti digitalne alate i sadržaje, smanjiti broj učenika u svakom razredu kako bi se nastava više mogla usmjeriti na učenika,

Najveća sličnost u mišljenjima roditelja, koju sam uočila nakon provedenog istraživanja, vidljiva je u temi koja se tiče suradnje roditelja i učitelja. Zanimljivo je da su roditelji u oba odgojno-obrazovna sustava veoma zadovoljni suradnjom s učiteljima. Smatraju da su učitelji doista pristupačni te uvijek daju korektne odgovore na sva njihova pitanja.

10. ZAKLJUČAK

Možemo istaknuti da su mišljenja roditelja o strukturi odgojno-obrazovnih sustava itekako važna. Između roditelja i odgojno-obrazovnih sustava potrebno je razviti suradnički, odnosno partnerski odnos, što se može postići pozivanjem roditelja da izraze svoje stavove i mišljenja. Kako bi se suradnički odnos razvio i bio dobar, suradnja treba biti dvosmjerna. Budući da roditelji i odgojno-obrazovni sustavi imaju drugačija gledišta o djetetu i nemoguće je da će se te dvije strane uvijek u potpunosti složiti, potrebno je postići zajednički kompromis i utvrditi što je najbolje za dijete, a to se može postići jedino slušanjem i međusobnim poštovanjem. Roditelji ne bi trebali biti samo pasivni primatelji brojnih informacija na individualnim razgovorima i roditeljskim sastancima, već bi trebali postati aktivni sukonstruktori rada odgojno-obrazovnih sustava. Dakle, odgojno-obrazovni sustavi trebali bi pružiti potporu roditeljima te ih uključivati u vlastiti rad i donošenje odluka.

Glavni cilj ovog rada bio je istražiti iskustva i mišljenja roditelja o odgojno-obrazovnim sustavima u dvije europske zemlje: Engleskoj i Republici Hrvatskoj te utvrditi postoje li razlike u njihovim stavovima i razmišljanjima. S obzirom na različite strukture tih dvaju odgojno-obrazovnih sustava, mišljenja roditelja u nekim segmentima itekako se razlikuju. Budući da je u Engleskoj previše pritiska na školovanje, roditelji smatraju da djeca kreću prerano u osnovnu školu, nemaju dovoljno vremena uživati u svom djetinjstvu te prerano dobiju ogromnu količinu informacija koje još ne razumiju. S druge strane, roditelji u Hrvatskoj pokazali su zadovoljstvo godinom djetetova polaska u osnovnu školu. Velika razlika može se uočiti u mišljenjima roditelja o koristi nastavnog sadržaja za svakodnevni život. Roditelji u Engleskoj smatraju da nastavni sadržaj koji se uči u školi, neće djeci biti koristan u svakodnevnom životu, dok su roditelji u Hrvatskoj izrazili suprotno mišljenje. Sukladno rezultatima provedenog istraživanja, možemo zaključiti da roditelji u Engleskoj općenito pokazuju visoki interes za sve oblike suradnje s odgojno-obrazovnim sustavom (volontiranja, radionice), ističući pritom pozitivan utjecaj njihovog uključivanja na uspostavljanje dobrog odnosa između roditelja, djeteta i odgojno-obrazovnog sustava. S druge strane, roditelji u Hrvatskoj smatraju da nema potrebe za većim uključivanjem roditelja u odgojno-obrazovni sustav te oni nedostatak

vremena vide kao najznačajniju prepreku njihovog uključivanja. Odnos između odgojno-obrazovnog sustava i roditelja u Hrvatskoj još uvijek je tradicionalan te odgojno-obrazovni sustav, osim poziva na roditeljske sastanke i individualne razgovore, uopće ne potiče roditelje na suradnju.

Unatoč različitim strukturama engleskog i hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava, roditeljska mišljenja ipak se podudaraju u nekim segmentima. Sukladno rezultatima provedenog istraživanja, možemo zaključiti da je, prema mišljenjima roditelja, u oba odgojno-obrazovna sustava potrebno uvesti više praktičnih vještina. Budući da među djecom sve više prevladava sjedilački način života te ovisnost o internetu i videoigrama, roditelji u oba sustava istaknuli su važnost i dobit pohadanja izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti. Osim toga, roditelji u oba sustava slažu se da nastavni sadržaj koji se uči u školi nije previše opsežan te da je njihov doprinos oko domaće zadaće utoliko veći, ukoliko su djeca mlađa. Međutim, najveća sličnost u mišljenjima roditelja vidljiva je o temi koja se tiče suradnje s učiteljima. Svi roditelji izrazili su iznimno zadovoljstvo pristupačnošću učitelja i njihovom spremnošću za suradnjom.

Gledano u cijelosti, u Hrvatskoj se potrebno osloboditi usvojenog obrasca ponašanja prema kojem se na roditelje gleda kao na teret i razmišljati o roditeljima kao ravnopravnim partnerima u odgoju i obrazovanju djece te ih je potrebno motivirati za suradnju, baš kao što je to slučaj u Engleskoj. Mnoga istraživanja ističu da partnerstvo roditelja i odgojno-obrazovnih sustava doprinosi uspjehu djece. Dakle, ukoliko želimo pomoći djeci da uspiju, potrebno je aktivno uključiti roditelje u sustav odgoja i obrazovanja zato što su oni prvi djetetovi odgajatelji i učitelji te mogu pružiti najkorisnije informacije o djetetu koje će biti temelj za stvaranje partnerstva između roditelja i odgojno-obrazovnog sustava.

11. LITERATURA

1. Agencija za znanost i visoko obrazovanje na adresi <https://www.azvo.hr/hr/visoko-obrazovanje/vrste-studija-u-republici-hrvatskoj> (13.2.2021.)
2. Anderson, G. (2005). *Fundamentals of educational research*. London: Falmer Press.
3. Andrews, S. W. (2015). Parents as Partners: Creating a Culture of Respect and Collaboration with Parents. *The NAMTA Journal*, 40 (1), 129 – 137.
4. Berkowitz, R., Avi Astor, R., Pineda, D., Tunac DePedro, K., Weiss, E.L., Benbenishty, R. (2017). Parental involvement and Perceptions of School Climate in California. *Urban Education*, 56 (3), 1 – 31.
5. Dubovicki, S. i Topolovčan, T. (2020a). Methodological and Thematic Trends: A Case Study of Two Pedagogical Journals in Croatia. U: A. Lipovec, J. Batič i E. Kranjec (Ur.), *New Horizons in Subject-Specific Education/Research Aspects of Subject-Specific Didactics* (str. 159-180). Maribor: University of Maribor, University Press.
6. Dubovicki, S. i Topolovčan, T. (2020b). Through the looking glass: methodological features of research of alternative schools. *Journal of Elementary Education*, 13(1), 55-71.
7. Early education and childcare na adresi <https://www.gov.uk/government/publications/early-education-and-childcare--2> (20.2.2021.)
8. Early years foundation stage (EYFS) statutory framework na adresi <https://www.gov.uk/government/publications/early-years-foundation-stage-framework--2> (21.2.2021.)
9. Education Act 2002 na adresi <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2002/32/contents> (15.2.2021.)
10. Epstein, J.L., Sanders, M.G., Sheldon, S.B., Simon, B.S. (2009). *School, Family and Community Partnership*. London: Corwin Press, SAGE

11. Eurydice. Description of education system: England na adresi https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/united-kingdom-england_en (14.2.2021.)
12. Eurydice. Općenito o obrazovanju u Hrvatskoj na adresi <https://www.eurydice.hr/hr/sadrzaj/obrazovanje-u-hrvatskoj/opcenito-o-obrazovanju-u-hrvatskoj/> (7.6.2021.)
13. Eurydice. Hrvatska – Ustroj obrazovnog sustava na adresi https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-14_hr (7.6.2021.)
14. Gorard, S i Taylor, C. (2004). *Combining methods in educational and social research*. Berkshire: Open University Press.
15. Hoover-Dempsey, K.V. i Sandler, H.M. (1997). Why Do Parents Become Involved in Their Children's Education? *Review of Educational Research*, 67 (1), 3 – 42.
16. International Standard Classification of Education ISCED 2011 (2012). UNESCO Institute for Statistics
17. Matijević, M. i Topolovčan, T. (2017). *Multimedijska didaktika*. Zagreb: Školska knjiga i Učiteljski fakultet.
18. 2021 key stage 1: assessment and reporting arrangements (ARA) na adresi <https://www.gov.uk/government/publications/2021-key-stage-1-assessment-and-reporting-arrangements-ara> (21.2.2021.)
19. Meier, C., Lemmer, E. (2015). What do parents really want? Parents' perceptions of their children's schooling. *South African Journal of Education*, 35(2), 1-11.
20. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske na adresi <https://mzo.gov.hr/> (8.1.2021.)
21. Moorman Kim, E., Minke, K. M., Sheridan, S. M., Koziol, N., Ryoo, J. H., Rispoli, K. M. (2012). Congruence within the parent-teacher relationship: Associations with children's functioning. *Nebraska center for research*, 2, 1-10.

22. Nacionalni kurikulum za osnovnoškolski odgoj i obrazovanje na adresi <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/NacionalniKurikulumi/Nacionalni%20kurikulum%20za%20osnovno%C5%A1kolski%20odgoj%20i%20obrazovanje.pdf> (8.1.2021.)
23. Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje na adresi [https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/StrukovnoObrazovanje/Nacionalni%20kurikulum%20za%20strukovno%20obrazovanje%20\(objavljeno%2009.%202018\).pdf](https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/StrukovnoObrazovanje/Nacionalni%20kurikulum%20za%20strukovno%20obrazovanje%20(objavljeno%2009.%202018).pdf) (8.1.2021.)
24. Nacionalni kurikulum za umjetničko obrazovanje na adresi <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/NacionalniKurikulumi//Nacionalni%20kurikulum%20za%20umjetni%C4%8Dko%20obrazovanje.pdf> (11.1.2021.)
25. Nacionalni kurikulum za gimnazijsko obrazovanje na adresi <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/NacionalniKurikulumi/Nacionalni%20kurikulum%20za%20gimnazijsko%20obrazovanje.pdf> (11.1.2021.)
26. National curriculum na adresi <https://www.gov.uk/government/collections/national-curriculum> (15.2.2021.)
27. Odluka o donošenju Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje na adresi https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_01_5_95.html (8.1.2021.)
28. Ofsted na adresi <https://www.gov.uk/government/organisations/ofsted/about#who-we-are> (14.2.2021.)
29. Shumow, L. (1997). Parents' Educational Beliefs: Implications for Parent Participation in School Reforms. *The School Community Journal*, 7 (1), 205 – 218.
30. Statistics: education and training na adresi <https://www.gov.uk/government/collections/statistics-education-and-training> (23.2.2021.)

31. Study in Uk na adresi <https://www.prospects.ac.uk/postgraduate-study/study-abroad/study-in-the-uk> (23.2.2021.)
32. Topolovčan, T. (2016). Art-Based Research of Constructivist Teaching. *Croatian Journal of Education*, 18(4), 1141-1172.
33. Topolovčan, T. (2017). Utemeljena teorija u istraživanjima odgoja i obrazovanja. S. Opić, B. Bognar i S. Ratković (Ur.), *Novi pristupi metodologiji istraživanja odgoja* (str. 129-149). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
34. Strugar, V., Flego, G., Milat, J., Vavra, I., Vrgoč, H. (2002.). *Projekt hrvatskog odgojno – obrazovnog sustava za 21. Stoljeće*. Zagreb.
35. Types of school na adresi <https://www.gov.uk/types-of-school/free-schools> (15.2.2021.)
36. Vrgoč, H., (2005). *Učenici, učitelji i roditelji zajedno na putu uspješnog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Hrvatski pedagoško – književni zbor.
37. Yates, L. (2004). *Whot does good education research look like? Situating a field and its practice*. Berkshire: Open University Press.
38. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju na adresi <https://zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju> (8.1.2021.)

12. PRILOZI

Popis tablica

Tablica 1. *Struktura odgojno-obrazovnog sustava u Engleskoj*

Tablica 2. *ISCED klasifikacija obrazovanja*

Tablica 3. *Popis predmeta po fazama*

Tablica 4. *Rani i predškolski odgoj i obrazovanje*

Popis slika

Slika 1. *Struktura engleskog odgojno-obrazovnog sustava*

Slika 2. *Struktura hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava*

13. Kratka biografska bilješka

Antonija Meštrić rođena je 21. ožujka 1997. godine u Varaždinu. Osnovnoškolsko obrazovanje započela je 2004. godine u Osnovnoj školi Novi Marof. Nakon završetka osnovne škole 2012. godine, upisuje Prvu gimnaziju Varaždin (opći smjer). Maturirala je 2016. godine te položenim ispitima državne mature upisuje Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu, smjer razredna nastava, modul Hrvatski jezik.

14. Izjava o samostalnoj izradi rada

Izjavljujem da sam Diplomski rad pod nazivom *Usporedba roditeljske percepcije odgojno-obrazovnih sustava Engleske i Hrvatske* izradila samostalno, isključivo znanjem stečenim na Učiteljskom fakultetu, služeći se navedenom literaturom i uz stručno vodstvo doc. dr. sc. Tomislava Topolovčana.

Zahvaljujem se mentoru na pruženoj pomoći i savjetima tijekom izrade diplomskog rada. Također, hvala roditeljima koji su sudjelovali u intervjuu za potrebe istraživačkog dijela diplomskog rada.

Posebno zahvaljujem cijeloj svojoj obitelji na velikoj podršci i strpljenju tijekom studija.

U Čakovcu, srpanj 2021.

Potpis: _____